

โครงการเบี้ยยังชีพกระบวนการบริหารจัดการ แบบมุ่งเน้นผลงาน

องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย

ในตำบลโพธิ์ชัยมีประชากรผู้สูงอายุจำนวนมากที่ไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ ไม่มีงานทำ หรือมีงานทำแต่รายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ ซึ่งส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ในปี 2544 องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ชัยได้ทำการสำรวจจำนวนผู้สูงอายุในตำบลพบว่าผู้สูงอายุ มีเพียง 50 % เท่านั้นที่ได้รับเบี้ยยังชีพจากสำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดหนองคาย จึงมีการกล่าวหาว่า คณะกรรมการที่ดำเนินการคัดเลือกผู้มีสิทธิ คัดเลือกด้วยความไม่เป็นธรรม คำนึงถึงพวกพ้องตนเองเป็นหลัก ทำให้ผู้สูงอายุที่ไม่ได้รับเบี้ยยังชีพประสบความเดือดร้อนเป็นอันมากและพบว่ามีกรร้องเรียนเรื่องดังกล่าว ไปยัง อบต. ส่วนผู้สูงอายุที่ได้รับสิทธิเองก็ประสบปัญหาการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพซึ่งล่าช้า และต้องเดินทางไปรับด้วยตนเองที่ธนาคาร ซึ่งผู้สูงอายุบางรายก็ชราภาพแล้ว ไม่สะดวกในการเดินทาง

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: เมืองหนองคาย

จังหวัด: หนองคาย

ประชากร: 6,359 คน

พื้นที่: 35 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางตรง

วิถีใหม่

ในปี 2544 อบต.โพธิ์ชัย จึงได้จัด “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการเบี้ยยังชีพของชุมชน” เพื่อให้ประชากรผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพด้วยความสะดวก รวดเร็ว ตรงตามกำหนดเวลา ทันกับความต้องการและความจำเป็นตามสภาพความยากจน

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1.คณะกรรมการหมู่บ้านซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละหมู่บ้านพิจารณาคัดเลือกผู้มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพทั้ง 8 หมู่บ้าน เฉลี่ยหมู่บ้านละ 10 คน รวมจำนวนทั้งตำบล 80 คน โดยผู้ได้รับสิทธิต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- ผู้สูงอายุต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 60 ปี
- มีฐานะยากจน
- มีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในตำบลโพธิ์ชัย

2.เจ้าหน้าที่อบต. ประมาณ 2-3 คน ดำเนินการจ่ายเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุเป็นเงินสด ณ ที่ทำการของอบต. คนละ 3,600 บาท/ ปี (เฉลี่ยคนละ 300 บาท/ เดือน) ซึ่งจะแบ่งจ่ายเป็นปีละ 2 งวด

- งวดที่ 1 (ประจำเดือนมีนาคม – สิงหาคม) จำนวน 1,800 บาท ในช่วงวันที่ 30 เดือนมีนาคม
- งวดที่ 2 (ประจำเดือนกันยายน – กุมภาพันธ์) จำนวน 1,800 บาท ในช่วงวันที่ 30 เดือนกันยายน

และหากผู้สูงอายุรายใดไม่สามารถเดินทางไปรับเบี้ยยังชีพได้ด้วยตนเอง ณ ที่ทำการอบต. ในวันเวลาที่กำหนด สามารถทำหนังสือมอบอำนาจให้บุคคลอื่นมารับแทนได้ (ในกรณีไม่สามารถมอบอำนาจได้ เจ้าหน้าที่อบต.จึงจะนำเงินไปมอบให้ที่บ้านในภายหลังประมาณ 2 – 3 วัน)

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน ปี 2545 - อบต.โพธิ์ชัยสนับสนุนงบประมาณ จำนวน 72,000 บาท
- สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดหนองคายให้การสนับสนุนงบประมาณจำนวน 216,000 บาท

บุคลากร

1. ปลัดอบต. ทำหน้าที่เป็นกรรมการตรวจสอบคัดเลือกผู้สูงอายุที่มีสิทธิ์ได้รับเบี้ยยังชีพ
2. เจ้าหน้าที่อบต.จำนวน 2-3 คน ทำหน้าที่รับผิดชอบในการจ่ายเบี้ยยังชีพ โดยแจ้งให้ผู้มีสิทธิ์มารับ ณ ที่ทำการอบต.
3. คณะกรรมการหมู่บ้าน (จำนวนหมู่บ้านละ 9 คน) มีหน้าที่ในการออกสำรวจรายชื่อและจำนวนผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนดรวมถึงแจ้งกำหนดวันเวลารับเบี้ยผู้สูงอายุให้ผู้มีสิทธิ์ในแต่ละหมู่บ้านของตนทราบ

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
มิถุนายน 2544	ปลัดอบต. นำปัญหาเรื่องการดำเนินการคัดเลือกผู้สูงอายุซึ่งสมควรได้รับสิทธิ์และวิธีการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเข้าสู่เวทีประชาคมหมู่บ้านทั้ง 8 หมู่บ้านและประชาคมตำบล เพื่อหาแนวทางในการดำเนินงาน	อบต./ปลัดอบต./ผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่บ้าน
กรกฎาคม 2544	แต่ละหมู่บ้านดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านของตน จำนวนหมู่บ้านละ 9 คน	ผู้ใหญ่บ้าน/ ผู้นำชุมชน
สิงหาคม 2544	นำโครงการเบี้ยเพื่อยังชีพผู้สูงอายุเข้าบรรจุในแผนงบประมาณและขออนุมัติงบประมาณต่อสภาอบต.	นายกอบต./ปลัดอบต.
ธันวาคม 2544	• สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดหนองคายสนับสนุนงบประมาณปี 2545 จำนวน 216,000 บาท • อบต.โพธิ์ชัยอนุมัติงบประมาณปี 2545 สนับสนุนจำนวน 72,000 บาท • จัดประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากภายในหมู่บ้านของตน (จำนวน 8 หมู่บ้าน) เพื่อกำหนดวิธีการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิ์รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไว้ดังนี้ 1.ผู้สูงอายุต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 60 ปี 2.มีฐานะยากจน 3.มีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในตำบลโพธิ์ชัย	อบต./ปลัดอบต./คณะกรรมการหมู่บ้าน/ผู้แทนชุมชน
มกราคม 2545	• คณะกรรมการหมู่บ้าน ออกสำรวจรายชื่อและจำนวนผู้สูงอายุแต่ละหมู่บ้าน เพื่อพิจารณาคัดเลือกผู้สูงอายุที่ยากจนในแต่ละหมู่บ้าน • ประชุมคัดเลือกผู้สูงอายุที่สมควรได้รับสิทธิ์รับเบี้ยยังชีพ โดยต้องมีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนดไว้	ปลัดอบต./คณะกรรมการหมู่บ้าน
กุมภาพันธ์ 2545	ประชาสัมพันธ์ให้ทราบรายชื่อผู้มีสิทธิ์ได้รับเบี้ยยังชีพและกำหนดการจ่ายเบี้ยยังชีพ โดยติดประกาศไว้ที่อบต. และมอบหมายให้ผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่บ้านไปดำเนินการประกาศให้ทราบ รวมทั้งแจ้งวันเวลาที่กำหนดให้ไปรับเบี้ยยังชีพ ณ ที่ทำการ อบต.	อบต./ผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่บ้าน
30 มีนาคม 2545	เจ้าหน้าที่อบต.ดำเนินการจ่ายเบี้ยยังชีพงวดที่ 1 ประจำเดือน มีนาคม – สิงหาคม ให้แก่ผู้มีสิทธิ์รายละ 1,800 บาท จำนวน 80	เจ้าหน้าที่อบต.

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
	ราย เป็นจำนวนเงิน 144,000 บาท	
พ ฤ ษ ภา ค ม 2545	รายงานผลการดำเนินงานขึ้นต้นต่อ อบต	ปลัดอบต.
30 กันยายน 2545	เจ้าหน้าที่อบต.ดำเนินการจ่ายเบี้ยยังชีพงวดที่ 2 ประจำเดือน กันยายน – กุมภาพันธ์ ให้แก่ผู้มีสิทธิร้อยละ 1,800 บาท จำนวน 80 ราย เป็นจำนวนเงิน 144,000 บาท	เจ้าหน้าที่อบต
ตุลาคม 2545	รายงานผลการดำเนินงานโครงการต่อ อบต.	ปลัดอบต.

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. ประชาชนผู้สูงอายุที่มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพจากสำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดไม่ได้รับเบี้ยยังชีพตรงตามกำหนดเวลา การเบิกจ่ายล่าช้าต้องเดินทางไปติดต่อธนาคารด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการไม่สะดวกต่อผู้สูงอายุซึ่งชราภาพแล้วและเดินทางไม่สะดวก
2. มีการร้องเรียนไปยังอบต. กรณีความไม่โปร่งใสของคณะกรรมการชุดเดิมซึ่งมากจากการแต่งตั้งของ อบต. ในการดำเนินการคัดเลือกผู้สูงอายุที่สมควรได้สิทธิรับเบี้ยยังชีพ
3. จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับการจ่ายเบี้ยยังชีพ เฉลี่ยแล้วมีเพียงหมู่บ้านละ 4 คนเท่านั้น ซึ่งเป็นจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับความเป็นจริงที่ควรได้รับการช่วยเหลือ

หลังการดำเนินการ

1. ประชาชนผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพรวดเร็ว สะดวก ทันท่วงทีตามความต้องการและความจำเป็นตามสภาพความยากจน
2. ผู้มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพทุกคนมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด และมั่นใจได้ว่าได้รับการคัดเลือกมาอย่างโปร่งใส เป็นธรรม เพราะพิจารณาคัดเลือกโดยคณะกรรมการหมู่บ้านของแต่ละหมู่บ้าน และไม่มีเรื่องร้องเรียนไปยัง อบต. อีก
3. ปัจจุบันจำนวนผู้สูงอายุซึ่งได้รับเบี้ยยังชีพเฉลี่ยแต่ละหมู่บ้านแล้ว จำนวน 10 คน สามารถบรรเทาความเดือดร้อนของผู้สูงอายุได้ทั่วถึงมากขึ้น
4. อบต.โพธิ์ชัย มีระบบการบริหารจัดการในโครงการเบี้ยยังชีพที่มีประสิทธิภาพ ประชาชนเกิดความพึงพอใจในการบริหารจัดการของอบต. ก่อให้เกิดความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของ อบต.มากขึ้น

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
ในช่วงเริ่มต้นของโครงการ อบต.ยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากประชาชนเท่าใดนัก เนื่องจากประชาชนยังไม่ให้ความสำคัญของการร่วมมือร่วมใจในการแก้ไขปัญหาของชุมชน	จัดเวทีประชาคมทำความเข้าใจอย่างจริง โดยประสานกับผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่บ้านรวมถึงผู้นำชุมชน เพื่อชี้แจงให้ประชาชนเล็งเห็นถึงความสำคัญในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนร่วมกัน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

กระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของชุมชน และผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานทุกขั้นตอน ไม่ก้าวถ่วงกันในการทำงาน ยอมรับบทบาทหน้าที่ของกันและกัน ส่งผลให้โครงการบรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งไว้

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

โครงการนี้เป็นโครงการซึ่งช่วยเหลือผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นไม่เป็นภาระแก่ชุมชน อีกทั้งผู้ได้รับสิทธิ์มาจากการคัดเลือกโดยคณะกรรมการหมู่บ้านเอง จึงได้รับการสนับสนุนจากประชาชนเป็นอย่างดี รวมทั้งอบต. มีแผนที่จะสนับสนุนงบประมาณให้โครงการอย่างต่อเนื่องและมีแผนที่จะระดมเงินทุนจากองค์กรเอกชนมาสนับสนุนโครงการต่อไปในอนาคตอีกด้วย

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายศิริชัย คุณาเนตร
ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ชัย
ที่อยู่ : หมู่ 1 บ้านหนอง ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย
โทรศัพท์ : (042) 464-238

ชื่อ-นามสกุล : นายชวลิต เนตินรเศรษฐ์
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ชัย
ที่อยู่ : หมู่ 1 บ้านหนอง ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย
โทรศัพท์ : (042) 464-238

ชื่อ-นามสกุล : นางสาวศิวพร ชัยเจริญ
ตำแหน่ง : ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ธุรการ
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ชัย
ที่อยู่ : หมู่ 1 บ้านหนอง ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย
โทรศัพท์ : (09) 418-4021

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิทย์ใหม่ : พ.ศ.2545

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	หมู่ 1 บ้านหนอง ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย 43000
ขนาดพื้นที่	35 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	3,641,405.13 บาท (ปีงบประมาณ 2545)
งบประมาณรายได้	4,164,895.35 บาท (ปีงบประมาณ 2545)
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	13 คน ทั้งหมด 4 คน ข้าราชการ/พนักงานท้องถิ่น 3 คน ลูกจ้างประจำ 6 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	6,359 คน
จำนวนครัวเรือน	1,427 ครัวเรือน
รายได้เฉลี่ยประชากร	20,000 บาท
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	ประชาชนร้อยละ 75 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อย ละ 15 ประกอบอาชีพค้าขาย อาชีพรับราชการร้อยละ 5 และอาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 5 ราษฎรส่วนใหญ่มีฐานะ ความเป็นอยู่ยากจน ประชาชนมีวิถีชีวิตแบบชุมชน เกษตรกรรมชนบททั่วไป ผลผลิตเด่นของตำบลใน โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ได้แก่ กล้วยกวน ตำบลโพธิ์ชัย